

Reisverslag

Large Shallow Lakes, Lagoons & Estuaries

Van mission statement naar
concrete acties voor
netwerkontwikkeling

Gerben Dekker, Roel Doef, Laura Tack, Marcel van den Berg, Dick Boland (RWS WVL), Sacha de Rijk, Ruurd Noordhuis (Deltares)

November 2023

Inhoudsopgave

1. Introductie pagina 3
 - 1.1 Introductie
 - 1.2 Aanleiding
 - 1.3 Mission Statement
2. Reisverslag & Resultaten pagina 7
 - 2.1 Route van de reis
 - 2.2 Terugkoppeling van de inhoudelijke sessies
 - 2.3 Reflectie op de drie workshops
3. Observaties & Conclusies pagina 31
 - 3.1 Observaties
 - 3.2 Conclusies
 - 3.3 Vervolgstappen
4. Bijlagen pagina 41

1.1 Introductie

- Van 11 t/m 23 juni 2023 is een groep van vijf Rijkswaterstaat collega's op reis geweest naar Estland en Polen. Tijdens de reis hebben we deelgenomen aan **11th International Shallow Lakes Conference (in Estland)** en de **10th EUROLag Conference (in Polen)**. Dit document voorziet in een verslag van deze reis als terugkoppeling richting de eigen organisatie (Rijkswaterstaat) en het externe, relevante netwerk. Wat was de aanleiding van de reis? Wat hebben we gebracht en wat is er opgehaald? Wat zijn de vervolgstappen?
 - Shallow Lakes richt zicht op (ondiepe) meren. Het thema van de Shallow Lakes was 'Meren als spiegels van historische wijsheid'. *“Er wordt gezegd dat: ‘er is niets nieuws behalve wat is vergeten’. Wat zijn we vergeten? Misschien is het nu een goed moment om daar eens over na te denken. Als we naar de meren kijken, wat reflecteren ze dan naar ons terug? Wat blijft er in ons over van deze reflecties? Hoe zijn deze reflecties in de loop van de tijd veranderd?”*
 - EuroLag richt zich op lagunes (en estuaria). Vanwege de productiviteit en ligging aan de kust (ze leveren tal van goederen en diensten), staat er vaak een grote antropogene druk op deze complexe, dynamische en diverse waterlichamen. EUROLAG gaat o.a. over de beoordeling van de bufferwerking van lagunes en estuaria, evenals nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de instandhoudingsdoelstellingen, beheersmaatregelen en hun beoordelingen van de milieutoestand, inclusief monitoringontwerpen, indicatoren en modelleringstools voor de geïntegreerde beoordelingen.

11th Shallow Lakes conference (Tartu, Estland; 11-16 juni 2023)

- Reisgezelschap: Gerben Dekker, Roef Doef, Laura Tack (WVL, Water & Ruimtegebruik en WVL, Waterkwaliteit & Natuurbeheer).
- Website: <https://onlineexpo.com/en/shallowlakes23/>
- Deelnemers: 110 deelnemers, vooral academici en onderzoekers (focus op Noord- en Oost-Europese partners) en een aantal vertegenwoordigers van overheden en NGO's.
- Onze bijdrage: 2 workshops en 2 posteravonden

EUROLag10 conference (Gdynia, Polen; 19-23 juni 2023)

- Reisgezelschap: Gerben Dekker, Roef Doef, Marcel van den Berg (WVL, Water & Ruimtegebruik en WVL, Waterkwaliteit & Natuurbeheer). Sacha de Rijk en Ruurd Noordhuis (Deltares).
- Website: <https://eurolag10.mir.gdynia.pl>
- Deelnemers: 90 deelnemers, vooral academici en onderzoekers (focus op Zuid-Europese partners) en een aantal vertegenwoordigers van overheden.
- Onze bijdrage: 3 sessies, 1 workshop, 1 posteravond

1.2 Aanleiding

- Vanuit Rijkswaterstaat is er al een lange en nauwe samenwerking met het Shallow Lakes Netwerk. De samenwerking met EUROLag10 netwerk is nieuw, maar op het eerste oog inhoudelijk relevant om te bezoeken en te verkennen wat de toegevoegde waarde kan zijn.
- Het is begonnen met een **mission statement** (volgende slide) vanuit Rijkswaterstaat en Deltares met het oog op het systeem overstijgend delen van kennis en ervaringen, samen met relevante (bestaande) contacten en netwerken. Initieel was de mission statement onderdeel van een aanvraag voor een EU gefinancierd onderzoekprogramma.
- Om de mission statement te spiegelen bij het bestaande netwerk en bij een breder publiek, hebben we deelgenomen aan **11th Shallow Lakes** en de **10th EUROLag conferentie**. In gedachten houdend: het zoeken van de **inhoudelijke verbindingen** en **persoonlijke contacten** tussen de (twee) netwerken.

This mission focuses on the
exchange of experiences
and practices to improve
coherent solutions,
approaches and policies
regarding the management
and use of large (shallow)
lakes, lagoons.

Lake Võrtsjärv (Estonia)

1.3 Mission Statement

*“Europe is home to a **system of large shallow lakes, lagoons and estuaries** which play an eminent role preserving biodiversity, delivering ecosystem services and adapting to climate change.”*

*“The management and use of large shallow lakes and lagoons in Europe is becoming **increasingly complex**, making it hard to achieve European climate and environmental goals. If nothing is done there will be a serious risk of increasing frequency and intensity of flood events, freshwater scarcity and biodiversity loss.”*

2. Reisverslag & Resultaten

Meer dan 100
plenaire sessies
bijgewoond

3x een
workshopsessie
georganiseerd

2x een
posterpresentatie
verzorgd (mission
statement)

3x een
inhoudelijke
plenaire sessie
verzorgd

Meer dan 15
verschillende
nationaliteiten
aanwezig

Met name
academisch publiek
(onderzoekers)
aanwezig

In mindere mate ook
vertegenwoordigers
van overheden en
NGO's

Goede mix tussen
junior, medior &
senior

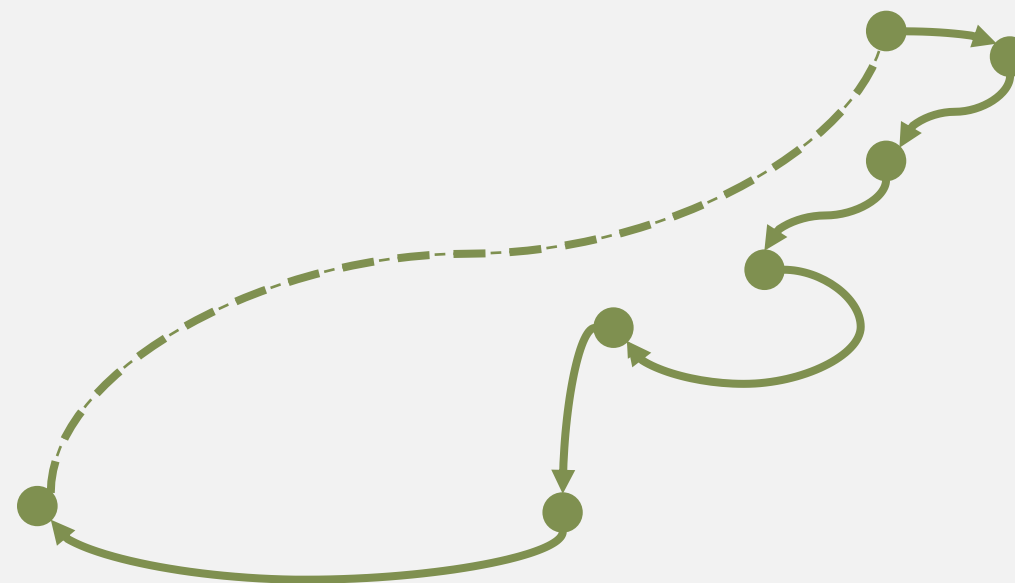

In totaal ruim
2500 km afgelegd

2.1 Route

- Naast boeiende inhoud en de waardevolle persoonlijke ontmoetingen, was het ook een **mooie en inspirerende reis**. Wat is de natuur in Europa mooi en divers! In dit verslag komen zoveel mogelijk eigen gemaakte foto's langs om een impressie te geven.
- Bij het plannen van de reis hebben we rekening gehouden met de **milieubelasting** van een dergelijke reis. Dit resulteerde in één vlucht van Amsterdam naar Tallinn en vervolgens een lange autorit waarbij we zoveel mogelijk hebben gecarpoold met andere deelnemers van de bijeenkomsten.
- De route staat symbool voor het verbinden van landen, maar ook van de inhoud. We zijn letterlijk van de **meren** in Estland via de **lagune** van Litouwen naar de **kust** van Polen gereden om weer te eindigen in 'onze eigen' Nederlandse **delta**.

2.2 Terugkoppeling Inhoud

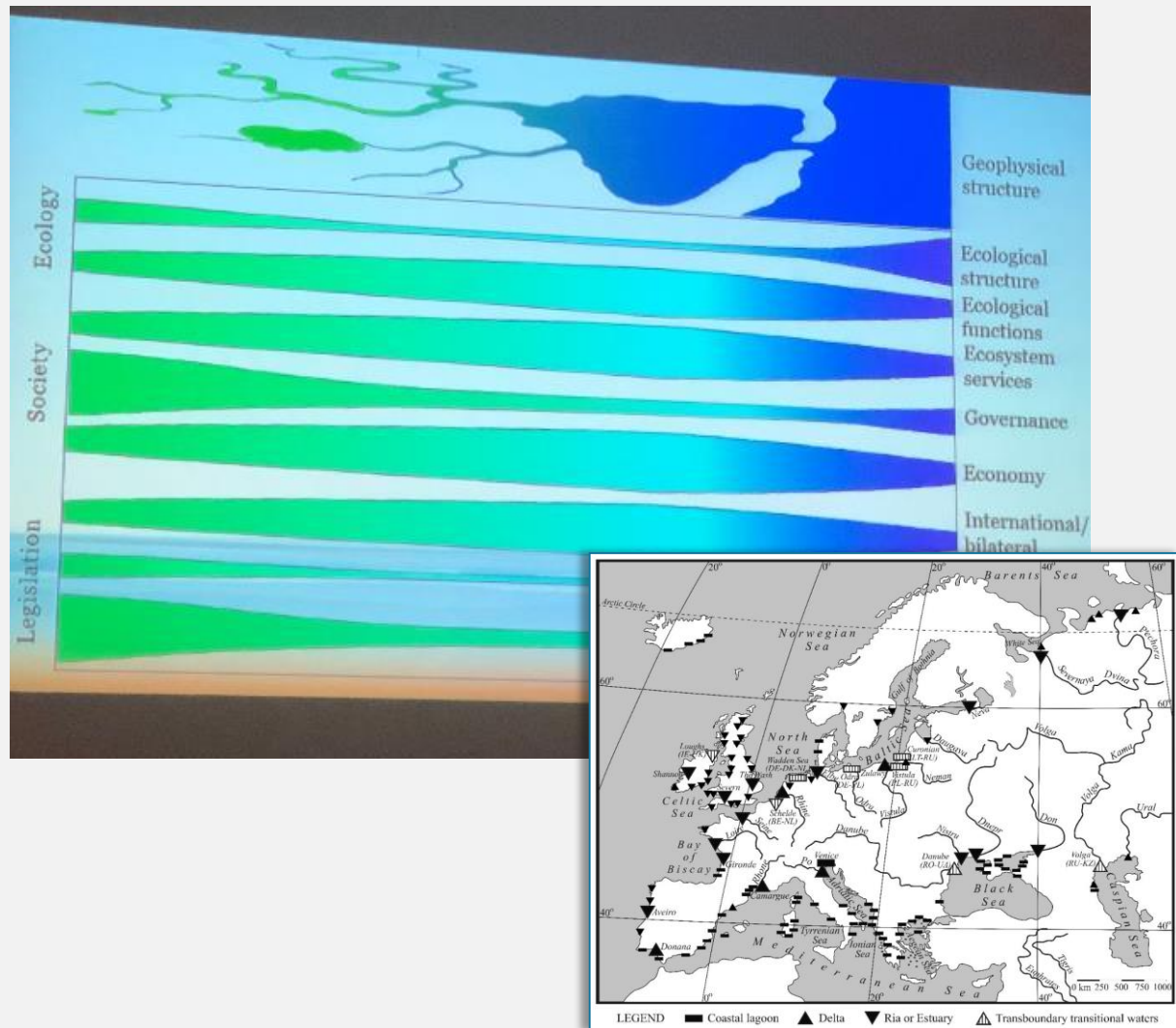
- De 'books of abstracts' van *Shallow Lakes* (Estland) is enkel als hard-copy beschikbaar (op te vragen bij het RWS team) en van *EUROLag* (Polen) is er een online versie beschikbaar (zie [link](#)).
- Op de volgende slides (10 t/m 21) wordt op een **terugkoppeling** gegeven van de inhoudelijke sessies. Het geeft een impressie van relevante onderwerpen die tijdens de sessies aan bod kwamen. De slides geven op hoofdlijnen de inhoud weer. Welke sessies waren relevant voor ons werk en welke boodschap daarin is noemenswaardig?
- Overall is de **kernboodschap** uit de inhoudelijke sessies voor zowel *Shallow Lakes* als *EUROLag* de volgende:

Het management van watersystemen is complex en wordt steeds complexer vanwege socio-economische en klimatologische raakvlakken. Naast specialistische kennis, is systeemkennis essentieel. Ontwikkel nieuwe governance concepten die passen bij de besluitvorming en de behoefte van deze tijd, kijk breder dan enkel de natuurwetenschap en betrek ook andere (wetenschappelijke) disciplines zoals sociale- en communicatiewetenschappen, focus op de effecten van klimaatverandering en verken de blik op de (verre) toekomst. Benut hierbij de beschikbare en nieuwe technieken (zoals Remote Sensing en AI).

11th Shallow Lakes Conference

Conference Diner (day 4) at Centre for Limnology, Estonian University of Life Sciences (Lake Võrtsjärv)

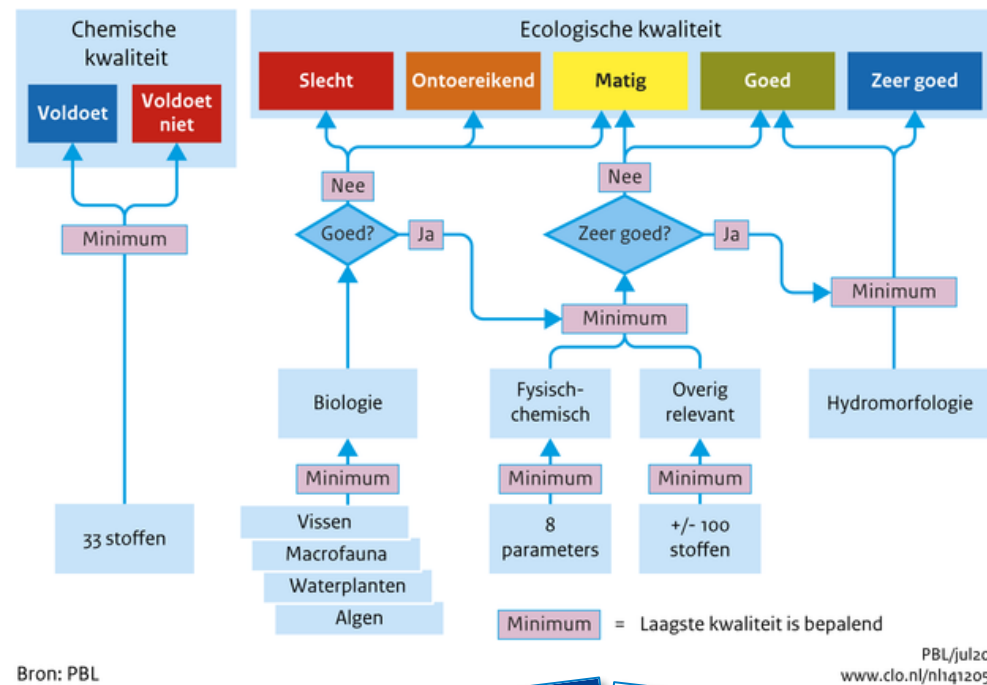
Emerald Growth

Nieuwe (governance) concepten die ook de mission statement onderschrijven zijn belangrijk om de vraagstukken vandaag te managen.

- Emerald Growth: *"A New Framework Concept for Managing Ecological Quality and Ecosystem Services of Transitional Waters."*
- Emerald Growth is een nieuw concept als aanvulling tussen de concepten 'Green Growth' en 'Blue Growth'. Deze bestaande concepten zijn niet op alle aspecten (zie figuur) toepasbaar voor overgangswateren zoals lagunes of estuaria.
- Het biedt (governance) handvaten voor het omgaan met complexe en gecompliceerde vraagstukken die relevant zijn voor het duurzaam beheer van overgangswateren.
- Zie voor meer informatie deze [publicatie](#).

Beoordeling waterkwaliteit volgens Kaderrichtlijn Water

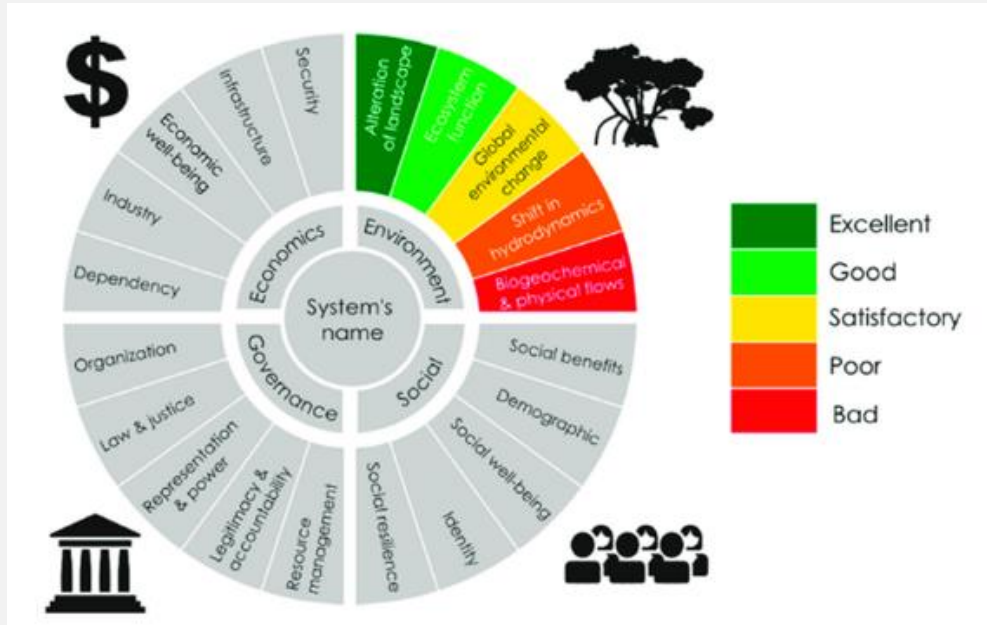

N2000 en KRW

Tijdens de conferenties lag de focus met name op de EU Water Framework Directive en in mindere mate op Natura2000.

- Presentaties waren veelal diepgaand specialistisch en wetenschappelijk van aard. Dikwijls gericht op één ecologische soortgroep. Er waren relatief weinig voorbeelden van een systeemaanpak, waarbij zowel N2000 als WFD samen kwamen.
- *Natura 2000 "is a European network of protected nature areas where certain species of animal and their natural habitats are protected in order to preserve biodiversity"*
- *Water Framework Directive: "Setting out rules to halt deterioration in the status of EU water bodies and achieve good status for Europe's rivers, lakes and groundwater."*

Communicatie

Het verbinden van natuurwetenschap met andere disciplines én met samenleving en de politiek is een sleutel tot succes. Wetenschapscommunicatie is daarbij een waardevol instrument.

- Het beter verbinden van wetenschap met samenleving en de politiek is belangrijk om enerzijds de juiste kennis die nodig is te ontwikkelingen en anderzijds om de ontwikkelde kennis goed te laten landen en tot uitvoering te laten komen.
- Communicatie is daarbij belangrijk: het juiste verhaal vertellen, ken je publiek ook als wetenschapper. Dit publiek wordt gevormd door allerlei zaken en waardebepalingen zoals geschiedenis, cultuur, ervaringen en overtuigingen.
- Rekening houden met deze aspecten kan een project en onderzoek én de maatschappij veel opleveren.

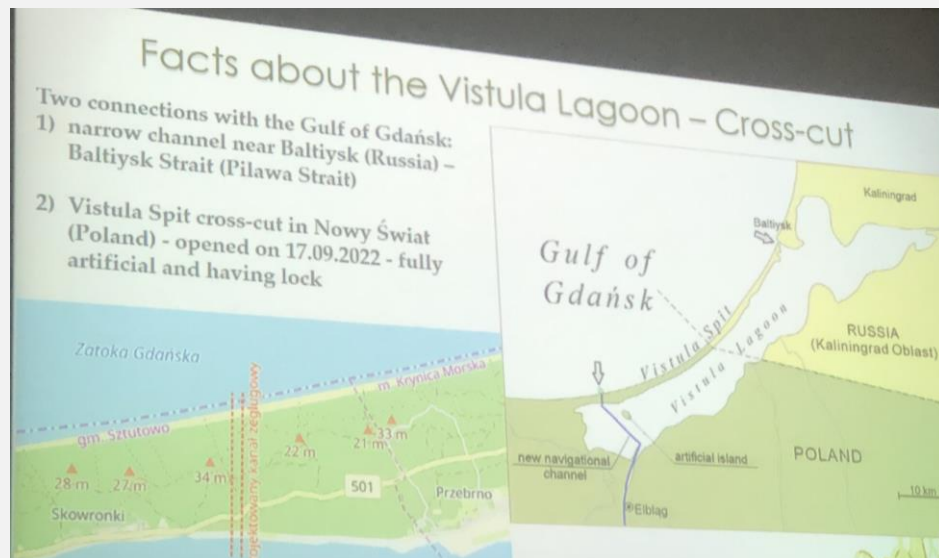

Beheer of meegaan met natuurlijke processen

De spanning tussen beheer en technische oplossingen enerzijds en anderzijds het meebewegen met natuurlijke processen was voelbaar.

- Veel van de aandacht ging uit naar beheer, zowel in het geval van meren als lagunes. Een voorbeeld hiervan is de aanleg van een 'natuureiland' als compensatie voor de aanleg van het scheepvaartkanaal naar in de Vistula lagune.
- Er waren ook pareltjes van 'het nieuwe denken'. Denk bijvoorbeeld aan onderwerpen als 'forested catchment'.

Integrating conservation, climate and society actions

Overcoming the coupled climate and biodiversity crises and their societal impacts

H.-O. PÖRTNER · B. J. SCHOLES · A. ARNETT · D. K. A. BARNES · M. T. BURROWS · S. E. DIAMOND · C. M. QUARTY · W. KIESSLING · P. LEADLEY · E. L. AND A. L. VAL · [+8 authors](#) · [Authors Info & Affiliations](#)

SCIENCE · 21 Apr 2023 · Vol 380, Issue 6642 · DOI:10.1126/science.abb4881

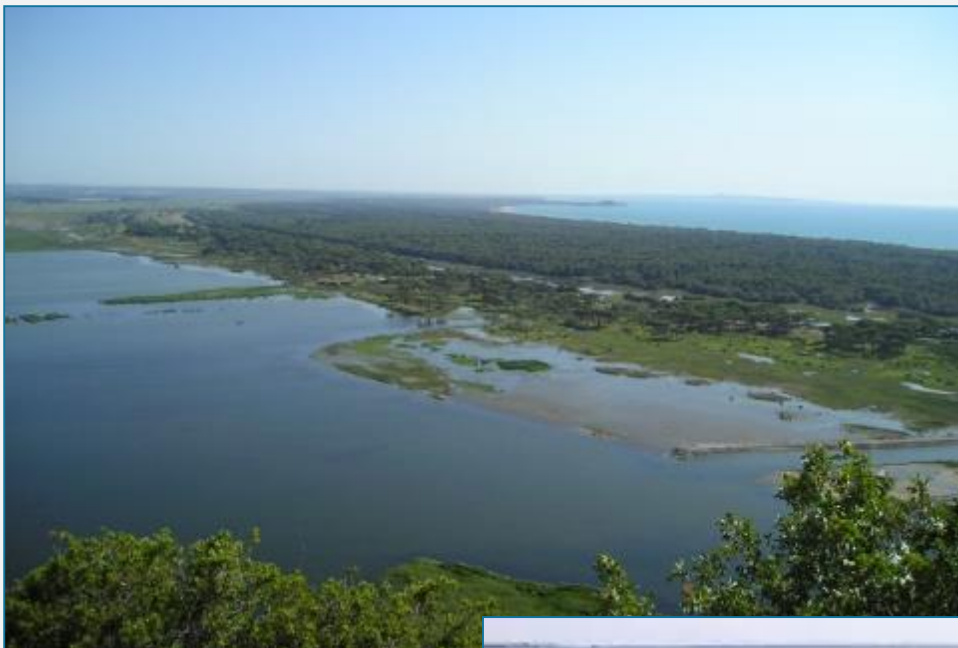
Treating climate, biodiversity, and human society as coupled systems is the key to successful outcomes. To be successful, conservation and climate actions must go hand in hand with landscapes, both in cities and rural areas.

Klimaatverandering

Hoe klimaat robuust zijn de systemen én hoe robuust is het beheer en de herstelmaatregelen?

- Succesvol management gaat over disciplines heen; “*Threatening climate, biodiversity and human society as coupled systems is the key to be succesful, conservation and climate actions must go hand in hand with landscapes, both in cities and rural areas*”.
- Overall was er weinig aandacht voor klimaatadaptatie. Voorbeelden van specialistische experimenten/onderzoek naar de effecten van e.g. temperatuur extremen zijn:
 - Zeegras langs de Middellandse zee kust is van groot belang in ecosysteem, maar nemen af in deze kustgebieden. Ze groeien harder met hogere temperaturen, maar met een optimum. Macro-invertebraten: uit metabolisme metingen blijkt dat grotere, zuidelijke soorten sneller een negatieve impact zullen ondervinden

Invasieve soorten

Er bestaat geen eenduidig beeld over hoe om te gaan met invasieve soorten, maar ze spelen vaak een nadrukkelijke rol in het systeem.

- *“The knowledge and control of invasive species is still one of the greatest challenges in the management and conservation of coastal marine ecosystems”*: kan lagunes totaal verstoren
- *“Non-indigenous species in the Baltic coastal ecosystem – Are they always bad?”*: kan de biodiversiteit verhogen in relatief jonge gebieden zoals de Baltische zee.
- Hierbij kan de vraag worden gesteld: wat is de aanpak in Nederland? Zijn we voorbereid en hoe passen we dit in onze streefbeelden?

The kites used for kitesurfing:

- Large (appr. 5-8 m² in area)
- Brightly coloured
- Flown at heights of around 30 m
- Very noisy when hitting the water
- Being used at velocities from 24 to 100 km/h

- Birds can see and hear the kites from a great distance and, as a result, they can cause much more disturbance than simple boats or yachts
- This especially can become critical during moult because it is difficult to balance needs of good food sources and security
- Scared birds flight away, while flightless birds try to hide from disturbing objects and it can lead to starving

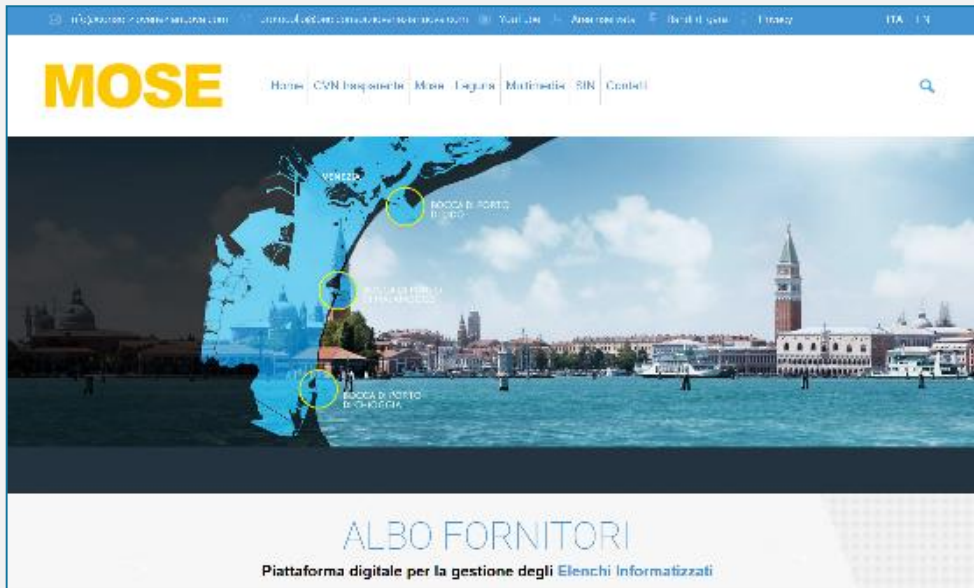
Krüger T (2016) On the effects of kite surfing on water birds –a review. Inform. d. Naturschutz Niedersachsen, 36: 3-64.

Speelveld van belangen

Bij het uitvoeren van projecten ligt er steeds meer nadruk op integraliteit. Hoe ga je hierbij om met mogelijke conflicterende belangen?

- Onderzoek naar invloed van kitesurfers: “*Birds can see and hear the kites from a great distance and, as a result, they can cause much more disturbance than simple boats or yachts*”.
- Ook geopolitieke belangen kunnen een rol spelen, zoals bij de ‘Vistula Lagoon cross-cut’. Het aanleggen van een sluis heeft grote gevolgen voor het hele systeem. Het levert een verbinding op (economie), maar ook een verstoring van het systeem en daarmee – in het geval van de Vistula Spit – een continue beheer en onderhoud van baggerwerkzaamheden.
- Hoe je belangen afweegt en keuzes maakt, is een breed gedeeld onderwerp om kennis en ervaringen over uit te wisselen.

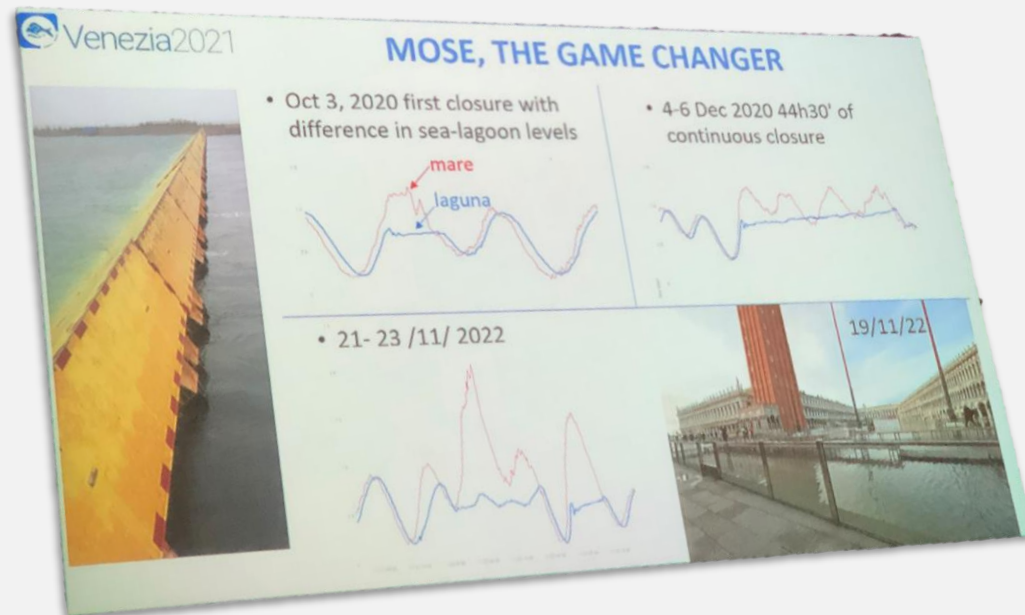

Toekomstige lagunes

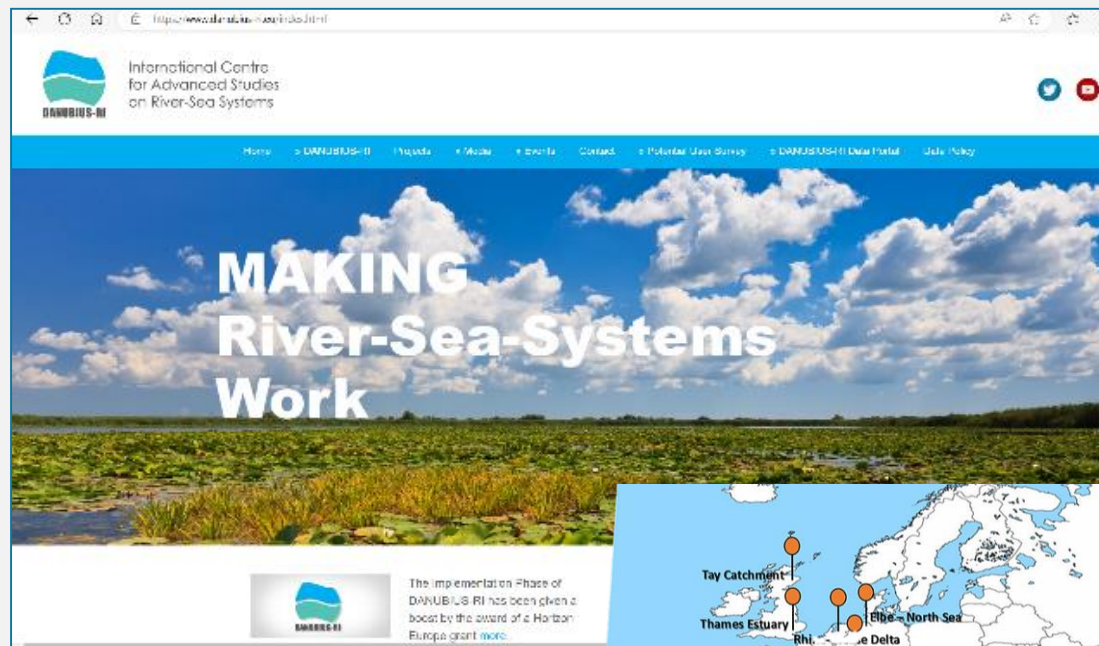
De lagune van Venetië biedt veel kansen om als Nederland van te leren (bijv. t.a.v. cultuurhistorische afweging) én om ervaringen en kennis te delen (afsluiten van estuaria).

- “The MOSE system [...] represents an adaptation measure to Sea Level Rise which saves the city from the detrimental effects of recurring floods (objective achieved)”
- De stad Venetië is weer begaanbaar, maar wat zijn de gevolgen van de barrière voor de lagune als geheel? Er is minder dynamiek (meer sedimentatie) met een effect op biologische processen (koppeling pelagisch en bentische systeem).
- Daarnaast speelt de vraag: moet de kering niet te vaak dicht? Uit eerste resultaten blijkt dat men nu al moet gaan nadenken over de volgende stap: een afgesloten lagune naar het voorbeeld van het IJsselmeer wordt genoemd.

Slimme technieken

Verenig krachten vanuit verschillende disciplines (e.g. data en computer wetenschap en natuurwetenschap), deel kennis en maak gebruik van de beschikbare technieken, zoals smart data/monitoring, slimme gegevensverwerking en middelen zoals remote sensing.

WEBSITE: <https://www.danubius-ri.eu/>

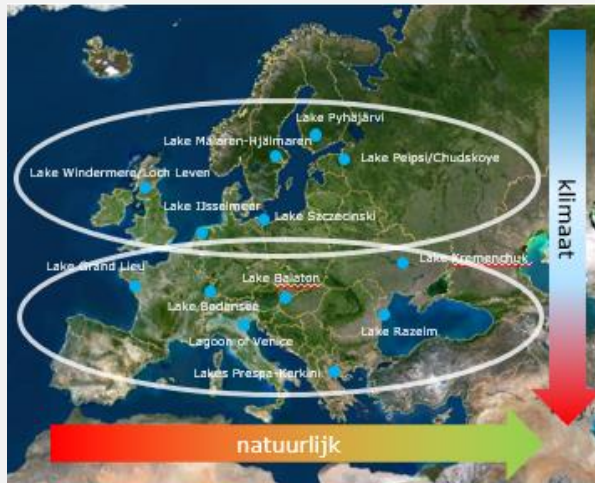
- DANUBIUS-RI een mooi voorbeeld. *"DANUBIUS-RI will provide access to a range of European river-sea systems, facilities and expertise; a 'one-stop shop' for knowledge exchange in managing river-sea systems; access to harmonized data; and a platform for interdisciplinary research, inspiration, education and training"*
- 10 supersites in Europa; waaronder: Rijn Maas Delta (zie figuur). Project loopt vanaf 2022.

11th International Shallow Lake Conference

2023
Tartu, Estonia

The Living Lakes Network is an international partnership of 130 members working in more than 60 countries to protect and restore the lakes and wetlands of the world.

EUROLAG10 Conference

19–23 June 2023
Gdynia, Poland

Netwerkontwikkeling

Er zijn verschillende netwerken die niet intensief samenwerken maar die wel een interessante mate van overlap hebben. Denk aan 'Shallow Lakes', 'Eurolag Lagoon network' en 'Living lakes and wetlands network' (ELLA). Ons netwerk Large Shallow Lakes and Lagoons heeft sterke raakvlakken.

- Eurolag: *"Lagoons and estuaries are playing an important, buffering role between terrestrial and marine ecosystems. Those complex, dynamic, and diverse waterbodies are usually being under the huge anthropogenic pressure due to their productivity and location at the coastline. Lagoons and estuaries are traditionally providing numerous goods and services."*
- Shallow Lakes: The guiding theme of the 11th International Shallow Lakes Conference is *"Lakes as mirrors of historical wisdom"*. It is said that: *"There is nothing new except what has been forgotten"*.
- ELLA: NGO-led European Living Lakes Association (ELLA), a network to protect the continent's lakes and wetlands.

Group picture at the University of Gdansk, Faculty of Oceanography and Geography

2.3 Reflectie Workshops

- Naast de **inhoudelijke sessies**, zoals samengevat op de voorgaande slides, zijn er in totaal een **drietal workshops** georganiseerd vanuit ons team. Twee tijdens *Shallow Lakes* in Estland en één tijdens *EUROLag* in Polen. Het doel van deze workshops was om de mission statement (slide 6) te spiegelen aan het netwerk en met de input van de participanten te verrijken tot een meer concreet voorstel.
- Dit was een **iteratief proces**. We hebben steeds de output van de ene workshop, gebruikt als input voor de volgende. Tevens, hebben we gedurende het voorbereiden van de workshops als team ook een denkproces doorgemaakt en gereflecteerd op onze ambitie en doelen.
- De volgende slides presenteren de resultaten van deze workshops in chronologische volgorde toewerkend naar het eindresultaat van de reis: een **framework** om concreet uitvoering te geven aan de mission statement.

Workshop 1 (Estland)

- In Estland zijn twee workshops georganiseerd. De **eerste workshop** was bedoeld om de toon te zetten en de mission statement te lanceren. Naast het zenden van de missie hebben we met de deelnemers in kleinere groepen het gesprek gevoerd: wat is de behoefte binnen het netwerk en wat vindt men van de missie?
- De **reacties van de participanten** was over het algemeen positief, maar wel met een duidelijk roep om de missie concreter te maken en de objectieven helder neer te zetten. Van de 40 deelnemers gaven 19 personen aan interesse te hebben (groene kaart), 19 personen wel interesse te hebben, maar nog wel wat terughoudend (oranje) en 2 personen waren niet geïnteresseerd (rode kaart).
- Naast het feit dat er veel overlappende kennisvragen en –leemtes zijn, werd ook duidelijk dat naast kennisontwikkeling ook behoefte is aan het **verbinden op verschillende niveaus** om zo te komen tot besluitvorming voor uitvoering van kennis in de praktijk (science-policy gap).

Workshop 2 (Estland)

- De **tweede workshop** was een concretisering waarin we onze reflectie op de eerste workshop hebben getoetst en de International Water Challenge hebben geïntroduceerd als een mogelijke invulling van de missie. Qua deelnemers was er voornamelijk overlap met de eerste workshop. Dit gaf de mogelijkheid om een stap verder te gaan dan de eerste workshop.
- We hebben de interesse gepeild en samen onderwerpen opgehaald die mogelijk de kern van een **International Water Challenge** zou kunnen vormen. Naast het ophalen zijn we actief aan de slag gegaan met een **mini water challenge** door één van de opgehaalde onderwerpen te behandelen in twee groepen en zo te ervaren hoe het is om onderdeel te zijn van een International Water Challenge. In [bijlage 1](#) zijn de opgehaalde potentiële onderzoeksvragen en thema's opgenomen.
- Het was goed om de challenge met elkaar te ervaren. Ondanks dat het merendeel van de deelnemers onderzoekers waren (dus geen multi-actor approach) was het wel intercultureel, interdisciplinair en een mix van jong en oud. Het was snel duidelijk dat men eerst elkaars taal moet begrijpen alvorens te komen tot een goede focus. Het is belangrijk om deze skill te ontwikkelen om grensoverschrijdende samenwerking op gezamenlijk thema's effectief aan te kunnen pakken.
- De reacties van de participanten was positief. Veel deelnemers waren geïnteresseerd om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen rondom een International Water Challenge.

Workshop 3 (Polen)

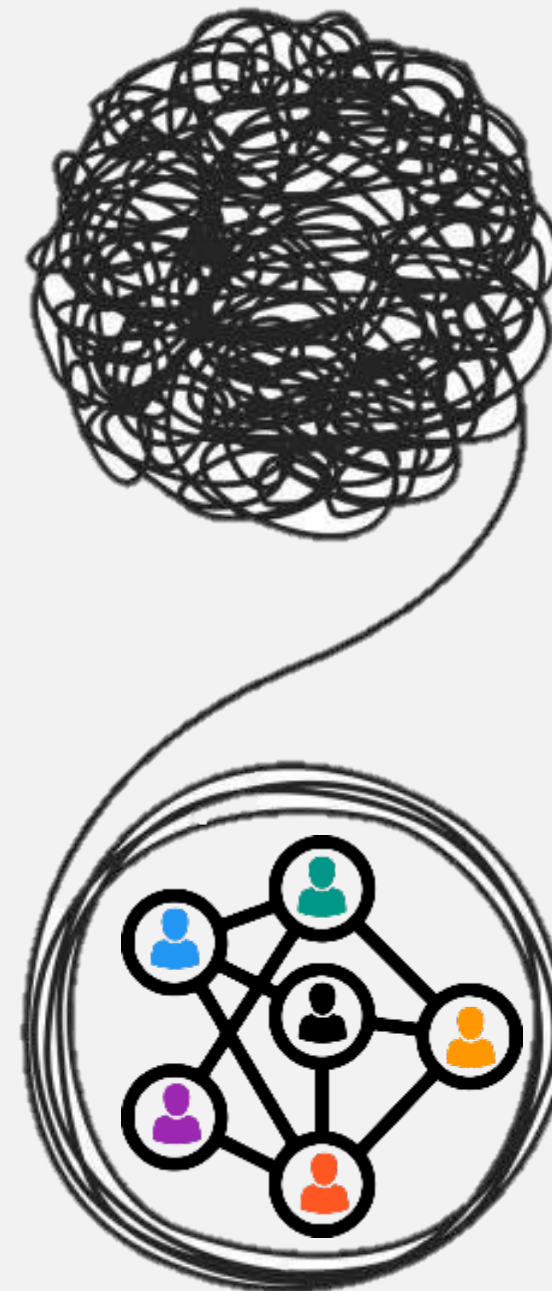
- In Polen is de **derde workshop** georganiseerd. Met een kleine groep mensen die we gedurende de conferentie hebben ontmoet en die hun interesse hebben geuit, zijn we aan de slag gegaan met de resultaten uit Estland. We zijn begonnen met de mission statement, maar hebben ook de concretisering gepresenteerd; een denkkader zoals later (slide 34) wordt toegelicht.
- Overall waren de deelnemers positief, men herkent de behoefte om naast onderzoek uit te voeren (in verbinding op **watersysteemniveau** als meren, lagunes en estuaria), ook te verbinden op andere niveaus zoals **actoren**, **disciplines**, **ervaring** en **cultuur**. Wel gaf men expliciet aan de twee netwerken als organisatie apart te willen laten.
- Tevens hebben we gezamenlijk thema's en onderzoeksvragen opgehaald die in het raamwerk (zie latere slides) opgepakt kunnen worden als een inhoudelijk basis die de netwerken verbindt. In [bijlage 2](#) zijn de opgehaalde thema's opgenomen.

3.1 Observaties

- Met de ervaringen en de oogst van de twee conferenties (waaronder de drie workshops) zijn we als team gekomen tot een **aantal observaties** leidend tot een concretisering van de mission statement.
 - Meren, lagunes en estuaria worden nog te vaak beschouwd als een solistisch systeem en monodisciplinair benaderd terwijl deze systemen verbonden zijn. De problemen en uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd in meren, lagunes en estuaria zijn 'wicked' en moeten worden opgelost vanuit een **geïntegreerd systeemperspectief**.
 - De aanwezigheid van de overheid en uitvoerend beheerder binnen de netwerken wordt zeer gewaardeerd en tegelijkertijd ook gemist. Het netwerk ervaart een **kloof tussen wetenschap en overheid** en ziet een overbrugging als noodzakelijk om te komen tot interactie om verbindingen te leggen én te komen tot uitvoering van wetenschap (zie slide 32).
 - Het is waardevol – ook al is dit soms lastig te kwantificeren – om betrokken te zijn bij deze internationale netwerken en daarom ook te **blijven investeren in netwerkontwikkeling** (regionaal, nationaal en internationaal) en verbinding te zoeken op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven.

Bruggen slaan voor effectieve interactie

Watersystemen/Stroomgebied (meren, lagunes en estuaria) = systeem approach

Disciplines (sociaal/cultureel, natuur en technische wetenschap) = multi-disciplinary

Actoren (wetenschap, overheid, NGO, onderwijs) = multi-actor

Nationaliteiten (landen en culturen) = multi-cultural

Generaties (junior-senior) = multi-generational

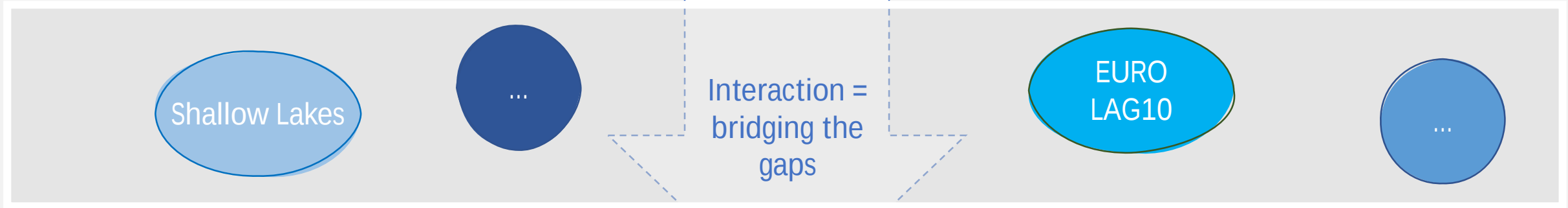
3.2 Conclusies

- 1 Er is een sterke basis van **wetenschap**, maar deze moet wel in balans zijn met **beleid** en **maatschappij** (policy-science-society interface).
- 2 Er worden op verschillende niveaus '**gaps**' ervaren die een remmend effect hebben op de '*exchange of experiences and practices to improve coherent solutions, approaches and policies*' (Mission Statement, slide 6).
- 3 Naast onderzoek is **interactie en interventie** nodig om acties en oplossingen (zie Mission Statement: '*de coherent solutions, approaches and policies*') te versnellen om te komen tot duurzaam management van meren, lagunes en estuaria.

Als team (vanuit Rijkswaterstaat) zien we een waardevolle rol weggelegd om doormiddel van een aantal concrete initiatieven te werken aan het verbinden op inhoud enerzijds en het dichten van de kloof tussen wetenschap en uitvoering anderzijds. Deze ambitie wordt weergegeven in een denkkader en daaruit voortkomende acties (zie volgende slides).

Dealing with wicked challenges in the management of lakes, lagoons and estuaries

Networks = strong base of science

objective

Enhance cross-network collaboration to leverage the sustainable management of common challenges through coherent solutions, approaches and policies.

Interaction/intervention activities

International Water Challenge

Als onderdeel van de **Water Challenge 2023** heeft een groep young professionals onderzocht wat de kansen en mogelijkheden zijn voor een internationale water challenge.

Een internationale variant van dit initiatief lijkt zeker haalbaar. Via deze [link](#) kan het resultaat op YouTube worden bekeken. Samen met het RWS team van deze werkreis hebben we **Bureau Brussel** bezocht om een update te geven over de mission statement én het vervolg – waaronder deze internationale water challenge – te bespreken.

Actie: Voor de verdere verkenning en implementatie van dit initiatief is Roel Doef (RWS, WVL) aanspreekpunt.

(EU) Research Programma

Op dit moment zijn er geen directe openingen voor een **onderzoeksprogramma** zoals initieel beoogd met de 'mission statement'. Echter, als team houden blijven we alert voor kansen en mogelijkheden.

Een aantal aandachtspunten en lessen vanuit **Bureau Brussel** zijn:

Wat is de RWS ambitie? Maatwerk toepassen en focus! Welk beleid draagt het bij? Hoe helpt het de EU? Kennis van vandaag is het beleid van morgen. Internationaal en Nationaal verbinden (IJG en ZW Delta; binnen het Delta Programma). Marktpartij en RVO betrekken. Start met je PR ook als je idee nog niet klaar is.

Actie: Voor het blijvend signaleren van kansen en mogelijkheden van dit initiatief is Marcel van de Berg (RWS, WVL) aanspreekpunt.

Denktank

Een **Delta Denktank** gaat net een stapje verder dan een Water Challenge. Het doel van een denktank is om te verbinden, verdiepen en te versterken op een bepaald (beleids)onderwerp. Door dit te doen met een diverse geselecteerde groep experts (natuurwetenschappers, sociologen, beleidsmedewerkers etc.) ontstaat er een waardevolle dynamiek om impact te creëren op een gezamenlijk probleem.

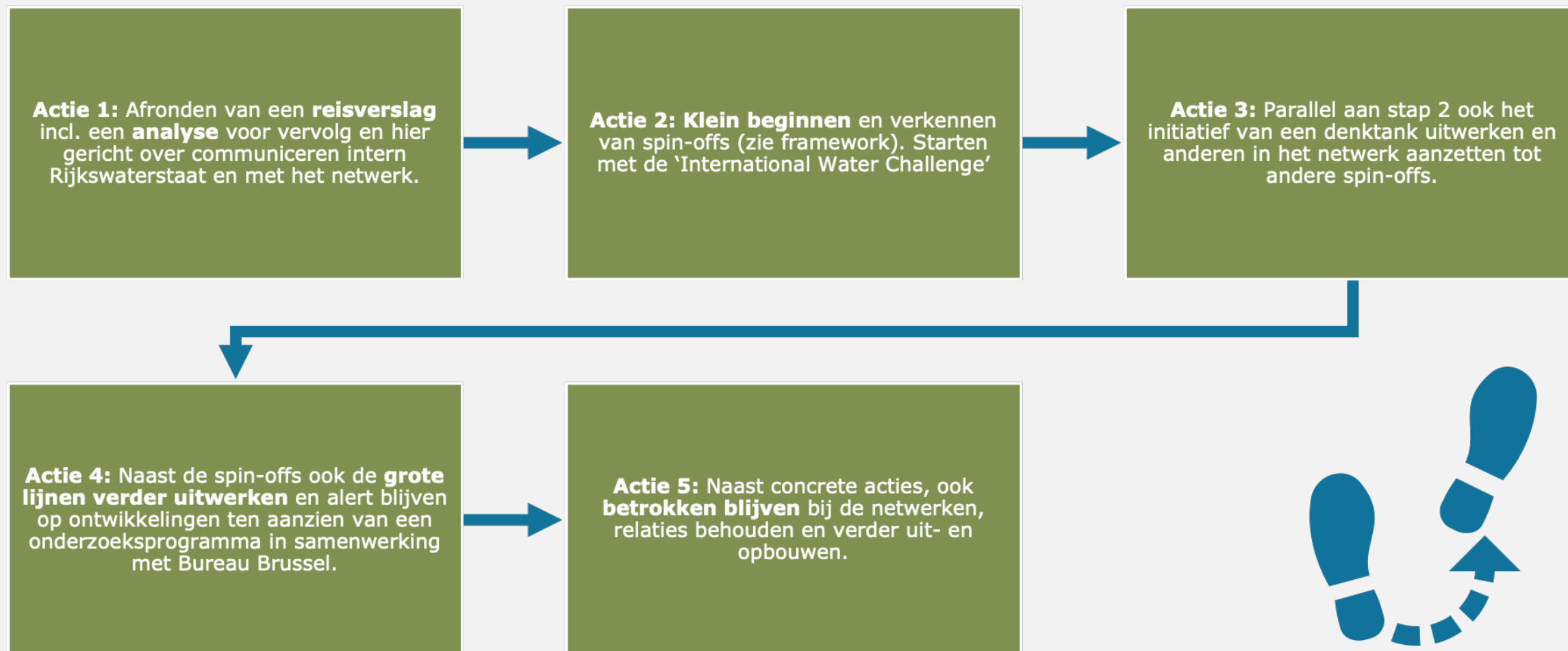
Door een denktank ontstaan waardevolle verbindingen. Het resultaat kan zijn een gezamenlijke 'position paper' en/of een 'impuls budget' of meer low-profile een 'terugkoppeling aan de probleemeigenaar'. Het voorstel is om klein te beginnen (bijv. starten met een Nederlandse variant o.b.v. bestaande kennis communities en later opschalen of aan te sluiten bij een conferentie). Tevens, is het goed om bestaande initiatieven te verkennen.

Actie: Voor de verdere verkenning en implementatie van dit initiatief zijn **Laura Tack en Gerben Dekker (RWS, WVL)** aanspreekpunt.

3.3 Vervolgstappen

Bijlagen

Reisverslag: Shallow Lakes, Lagoons and Estuaries

Bijlage 1: de oogst 11th Shallow lakes

Group 1

- Databank of existing knowledge and problems/challenges (exploring the opportunities of AI and Chat GTP)
- Biomass use (how to use biomass in a circular way, e.g. seaweed and reed)
- Human-Nature conflicts (how to create a successful balance between interests?)
- Hydro Power and the damming of rivers (what are the solutions for the water-food-energy nexus)
- Invasive species (how to deal with it)
- Deforestation (on a country level: what is sustainable forest management (how to restore and what are the lessons learned.

Group 2

- How do species use nature 2000 areas across boundaries/countries?
- What are common threads/challenges all countries will face and how can we exchange knowledge? How do you keep such a network alive (which structure/board is needed)?
- How can we combine high frequency data and satellite data (Copernicus program) for calibration (for e.g early warnings systems for cyanobacteria blooms)?
- What are the consequences of the EC Green Deal on our water bodies (Fabian Cremona)
- Multi stressors approach of investigating land use influence on water quality
- Management solutions for water retention to reduce scarcity and improve hydrological connectivity

Bijlage 2: de oogst van 10th EuroLag

1. Constructing floating wetlands as a solutions for habitat connectivity (for species spread) and reproduction e.g. fish spooning ground.
2. Using floating island for compensation loss of biodiversity (Where? How to manage? And the costs?) Could be in combination with the energy sector.
3. What are the lagoon /lake ecosystems of the future? Due to climate change. How do we have to change governance and management.
4. Use dredging materials to create and maintain marshlands
5. Nature based solution ideas for e.g: in combining eutrophication problems, mitigation/adaptation to climate change and dealing with extreme events.
6. New forms of tourism which are more respectable with conserving biodiversity and landscape of lagoons and lakes
7. Rewilding lagoon lake ecosystems and their surroundings. How do change management?
8. Issues of lagoon/lake management in the global south. Under great pressure of climate change.
9. How to combine lagoon/lake management in context of sea level rise and adaptation?